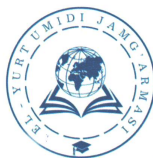
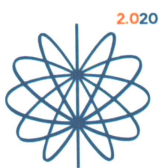

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ХУЗУРИДАГИ
ДАВЛАТ ХИЗМАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ АГЕНТЛИГИ
ҚОШИДАГИ «ЭЛ-ЮРТ УМИДИ» ЖАМҒАРМАСИ

**“Янгиланаётган Ўзбекистонга янги авлод кадрлари”
“Умид” жамғармаси битирувчиларининг
биринчи Халқаро конференцияси**

3-4 январь 2020 йил

**Первая международная конференция
выпускников Фонда «Умид»
«Обновляемому Узбекистану новое поколение кадров»**

3-4 январь 2020 год

**The First International Conference
of “Umid” Foundation Alumni
“New Generation of Personell for the Modernizing Uzbekistan”**

3-4 January 2020 y.

Тошкент - 2020

При повторном посеве сои в орошаемых площадях улучшились водно-физические свойства воды и в результате урожайность повысилась на 25% и с площади каждого гектара было получено 6,1 цт отборного зерна.

Список использованной литературы:

1. «Методы проведения полевых исследований» Тошкент-2007 йил.
2. Анарбаев И.У., Оролов Х. «Масляные посевы». Журнал сельского хозяйства Узбекистана № 2. Ташкент 2009 г. 10-11 стр
3. Анарбаев И.У. «Перспективы выращивания масляных посевов в Узбекистане». Сборник научно-практических статей республики Узбекистан «Новые агротехнологии по выращиванию масляных и волокнистых посевов и направленные на повышение их урожайности. Ташкент, 2009. 3-12 стр.
4. Абитов И.И. -Формирование урожая сорта «Орзу» в зависимости от норм азота. -Ж. Сельхоз хозяйственный журнал // № 8, 2014, 28 Стр.
5. Абитов И.И., Мусирманов Д. Э., Абдуллаев С.А. Сборник материалов научно-практической конференции «Значения и перспективы защиты растений» декабрь 2016 год ,Ташкент, 145 -148 стр.

Vafoyev Safo To'rayevich
dotsent

Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini
mexanizatsiyalash muhandislari instituti,
Xolova Sarvinoz Oripovna

stajyor-o'qituvchi
Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini
mexanizatsiyalash muhandislari instituti

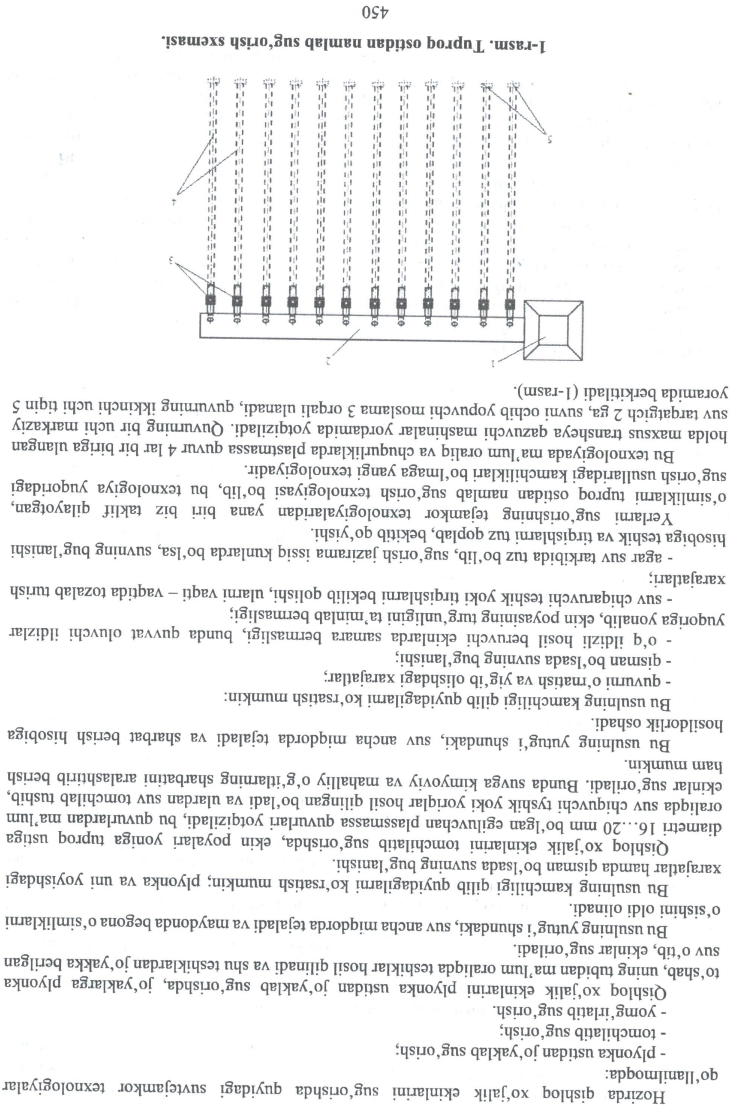
QISHLOQ XO'JALIGIDA EKINLARNI SUG'ORISHNING TEJAMKOR TEKNOLOGIYASI

Annotatsiya. Maqolada qishloq xo'jalik ekinlarini tuproq ostidan namlab sug'orishning texnik va texnologik yechimlari keltirilgan bo'lib, suv yordamida namlaydigan quvurning diametri, quvurni o'rnatish chuqurligi va nishabligi, quvurlar orasidagi masofa, suvning bosim ko'rsatkichlari dala tajriba sinovlari orqali aniqlanib, uni qo'llash texnologiyasi berilgan.

Kalit so'zlar: suv, sug'orish, tuproq, namlik, zichlik, ekin, ildiz.

Jahon mamlakatlarining aksariyatida sug'oriladigan dehqonchilik maydonlarini kengaytirish imkoniyati suv resurslari va sug'orishga yaroqli yerlarning taqchilligi bilan chegaralanadi. Shu tufayli sug'orish texnika va texnologiyalarini takomillashtirish, sug'orish tizimlaridan foydalanish darajasini yaxshilash, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi samaradorligini oshirish talab etiladi. Shuningdek, suv resurslaridan yanada tejimli foydalanish, qishloq xo'jaligida foydalanilmayotgan yerlarni o'zlashtirish, suv resurslarini ko'paytirishga olib keluvchi suv manbalarini axtarish va ulardan foydalanish, atrof-muhitga suvning salbiy ta'sirining oldini olish kabi tadbirlarni ishlab chiqish alohida ahamiyatga ega. Hozirgi kunda jahondagi ko'pchilik mamlakatlarining ijtimoiy taraqqiyoti ushbu vazifalarni qanday darajada hal etilishiga bevosita bog'liq bo'lib qoldi.

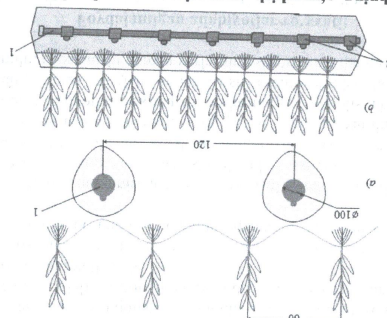
Bugungi kunda qishloq xo'jalik ekinlarini zamonaviy suvni tejaydigan texnologiyalarni rivojlantirish, uni fermer xo'jaliklari va boshqa yer egalari o'rtasida keng targ'ibot qilish maqsadida har bir viloyat va tumanlarda mahalliy hokimliklar bilan hamkorlikda ko'rgazmali seminarlar o'tkazilib, unda suvni tejaydigan texnologiyalarning suv resurslarini tejash, hosildorlikning hamda hosil sifatining oshishidagi ahamiyati to'g'risida ma'ruzalar qilinib, ularni qurish hamda samarali ishlatish bo'yicha keng targ'ibot ishlari olib borilmoqda.

$$V_{W^s-W^t}^{ss} = V_{W^s-W^t}^m \cdot S \cdot h \cdot \frac{20}{20-12} \cdot 100 \cdot 0,5 = 20m^3$$

Ushbu usulda sug'orish, jo'yaklab sug'orish usuliga nisbatan suv miqdorini 6...8 marta kam sarflantishga olib ketadi. Maqbul sug'orish va oziqlantirish hisobiga hosildorlik 30...40% gacha oshirishiga olib ketadi. Bu texnologiyani amalda sinab ko'rish uchun to'raqqa xo'jaligidan eni 5 m, uzunligi 20 m bo'lgan 100 m² yer maydoni olib, unga eni diametri 100 mm, bo'lgan ikkita plasmassali parallel quvur lar, ularga mas ravishda qazilgan, chuqurligi 50 sm va eni 12 sm li xandaq larغا joylashtirildi. Eklarni sug'orish uchun suv arqan olinib, suv dastisi 1 ga quyiladi va unga mineral yoki mahalliy o'g'itlar aralashtirilish, shartlari suv hosil qilinadi. Tajriba o'kazilgan maydonidagi tuproqning tajribi namligi $W_t = 12\%$ ni tashkil qildi. Tajriba o'kazilgan namligi $W_g = 20\%$ deb o'lsak, sug'orishga 100 m² ni sug'orish chuqurligi $h = 0,5$ m, sug'orish namligi $W_g = 20\%$ ga ega bo'lgan suv yordamida sarflantirilgan suvning hajmini quyidagi formula aniqlash mumkin:

2-rasm. Namlagichning o'rtnashish sxemasi: *a* – namlovchi quvurning ko'ndalang kesimi; *b* – namlovchining bo'yama kesimi; 1 – namlovchi quvur; 2 – namlagichlar.

[illegible]

Tajriba o'tkazilganda bu suvning miqdori $25m^3$ ni tashkil qildi. Bundan ko'rinadiki, suv miqdori oshgan, bunga sabab, erkin tushish tezlanishining ta'sirida suv quvur ostiga ham shimilishidir.

Hozirda bu texnologiyani qo'llab, shu maydonga ekin ekib, undan qancha hosil olish mumkinligi aniqlash bo'yicha tajribalar rejalashtirilmoqda.

Agar tavsiya etilayotgan texnologiya hayotga tadbiiq etilsa, quyidagi natijalarga erishiladi:

- o'simliklarni tuproq ostidan namlab sug'orish usulida mavsumiy sug'orish me'yori kamayadi, suvda yaxshi eruvchan ma'daniy hamda mineral o'g'itlarning isrof bo'lishi, zovur va kollektorlarga yuvilishining oldi olinadi;
- suv resurslari 4...5 martagacha tejraladi;
- tuproq namligining barqarorligini avtomatlashtirilganligi, suvni tejashga hamda yerlarning sho'rlanishini oldini olishga sabab bo'ladi;
- texnika vositalar yordamida o'simliklarga ishlov berish hamda yoqilg'i-moylash materiallariga bo'lgan sarf-xarajatlari keskin kamayadi;
- sug'orish texnikasi va texnologiyasi takomillashadi;
- yerdan foydalanish koeffitsienti ortadi;
- sug'orishda mexnat unumdorligi ancha ortadi;
- o'q ariqlar olish va ularni buzish, jo'yaklarning boshini har xil materiallar bilan qoplash, va boshqa ortiqcha ishlar bajarilmaydi;
- ekin qator oralarining qotib qolishi hamda ularga ishlov berish soni keskin kamayadi;
- tuproq ostidan namlab sug'orish jarayonida suvga sharbat aralashtirish orqali ekinlar hosildorligining oshirilishi kafolatlanadi;
- atrof-muhit ifloslanishi hamda yerlarning sho'rlanish darajasi keskin kamayadi;
- qo'llash sohasi oddiy bo'lganligi uchun har qanday fermer mustaqil ishlatish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Olib borilgan tadqiqot natijalariga asosan, bu usul qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orishda tuproq namligining barqarorligini avtomatlashtirilganligi, suvni 4...5 barobar tejaydi hamda yerlarning sho'rlanishini oldini olishga sabab bo'ladi; texnika vositalar yordamida o'simliklarga ishlov berish hamda yoqilg'i-moylash materiallariga bo'lgan sarf-xarajatlari keskin kamaytiradi; yerdan foydalanish koeffitsienti ortadi; ekin qator oralarining qotib qolishi hamda ularga ishlov berish soni keskin kamayadi; suvga sharbat aralashtirish orqali ekinlar hosildorligining oshirilishi kafolatlanadi; atrof-muhit ifloslanishi hamda yerlarning sho'rlanish darajasi keskin kamayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Vafoyev S.T. Melioratsiya mashinalari. -T. (Darslik), «Fan va texno-logiya», 2013, 304 b.
2. Mусурманов Р.К., Имомов Ш.Ж., Вохидов Э., Вафоев Р.С. Ўсимликларни тупроқ остидан суғориш усули. VIII Инновацион ғоялар, технологиялар ва лойиҳалар Республика Ярмаркаси.-Тошкент -2015.
3. Мусурманов Р.К., Даулетов Н.К., Вафоев Р.С. Кишлоқ хўжалиги екинларини суғоридан суғоришнинг янги технологияси. «Ўзбекистон кишлок хўжалиги» журнали.-Тошкент, 2016. -№ 9.-Б. 54.

Набиева Г.М.

Национальный университет Узбекистана имени Мирзо Улугбека

Гафурова Л.А.

Национальный университет Узбекистана имени Мирзо Улугбека

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ДЕГРАДИРОВАННЫХ ПАСТБИЩНЫХ ПОЧВ

Аннотация. В статье приводятся совершенствованные технологии по повышению всхожести, прорастаемости и выживаемости пустынных и полупустынных пастбищных почв.